

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
ВСП «Фаховий коледж ОНУ імені І.І. Мечникова»

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні Педагогічної ради
Фахового коледжу
ОНУ імені І.І. Мечникова
24 лютого 2023 р., протокол № 5

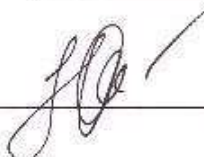
Голова Педагогічної ради
Ольга НІКОГОСЯН

ПРОГРАМА
атестації здобувачів фахової передвищої освіти

освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра
за спеціальністю 231 Соціальна робота
освітньо-професійна програма Соціальна робота

Схвалено
на засіданні навчально-методичної комісії
Фахового коледжу ОНУ імені І.І.Мечникова
Протокол № 3 від 24.02 2023 р.

Голова НМК

Юлія МАКСИМОВА

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ	
1.1 «ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ».....	5
1.2 «МЕТОДИКА ТА ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ».....	9
1.3 «ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ».....	13
2. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЇ.....	19
3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	20
4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	22
5. ДОДАТКИ.....	23

ВСТУП

Програма розроблена для атестації здобувачів фахової передвищої освіти за освітньо-професійним ступенем фахового молодшого бакалавра за спеціальністю 231 Соціальна робота (ОПП Соціальна робота).

Мета атестації полягає у встановленні відповідності результатів навчання, досягнутих здобувачами фахової передвищої освіти в процесі навчання, вимогам освітньо-професійної програми Соціальна робота.

Завдання кваліфікаційного іспиту полягає в тому, щоб випускники продемонстрували сформовані наступні компетентності:

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів соціальної роботи, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні компетентності

СК 2. Розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

СК 3. Здатність вести документацію під час виявлення потенційних отримувачів соціальних послуг.

СК 5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінювання потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.

СК 6. Розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

СК 7. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи.

СК 8. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

СК 9. Здатність застосовувати сучасні технології та методи професійної діяльності.

СК 10. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

СК 11. Здатність оцінювати результати та якість у сфері професійної діяльності.

СК 12. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

та досягнені результати навчання:

- РН 1. Здійснювати пошук, аналіз і оброблення інформації для розв'язання професійних завдань.
- РН 2. Володіти державною та іноземною мовами у професійному середовищі.
- РН 3. Розв'язувати типові спеціалізовані задачі в професійній діяльності.
- РН 4. Застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології та методи соціальної роботи для вирішення професійних задач.
- РН 5. Діяти соціально-відповідально на основі етичних принципів і стандартів соціальної роботи.
- РН 6. Використовувати методи профілактики, соціальної діагностики та сучасного інструментарію в професійній діяльності.
- РН 7. Застосовувати на практиці нормативно-правові акти з питань надання соціальних послуг.
- РН 8. Вести документацію з організації соціального обслуговування та допомоги, обліку та звітності.
- РН 9. Здійснювати соціальне інспектування і оцінку потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.
- РН 10. Організовувати заходи з реабілітації, реінтеграції, соціальної адаптації осіб.
- РН 11. Визначати зміст співпраці та залучати ресурси для задоволення потреб осіб та розв'язання їх проблем.
- РН 12. Знаходити рішення для покращення соціального добробуту та соціальної безпеки громадян.
- РН 13. Визначати зміст і види співпраці з представниками різних професій, груп, громад у професійній діяльності.
- РН 14. Планувати, аналізувати, контролювати та оцінювати власну роботу та роботу інших осіб у спеціалізованому контексті.
- РН 15. Знати теорію і володіти практикою професійного спілкування.

Кваліфікаційний іспит включає три дисципліни:

- Теорія соціальної роботи,
- Методика та технології соціальної роботи,
- Право соціального забезпечення.

1. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

1.1. «Теорія соціальної роботи»

Тема 1. Становлення соціальної роботи як науки та навчальної дисципліни.

Сутність поняття «соціальна робота» як відображення потреб практичної соціальної роботи у сучасному суспільстві. Поняття «теорія соціальної роботи» та «соціальна робота як наука». Становлення соціальної роботи як науки: фундаментальна та прикладна складові. Соціальна робота як навчальна дисципліна.

Тема 2. Соціальна робота як професійно-практична діяльність.

Філософське осмислення практики соціальної роботи. Сутність змісту соціальної роботи як професійної практичної діяльності та її ключові аспекти. Стратегії соціальної підтримки особистості. Принципи, процес, функції та складові як основа практичної діяльності в соціальній роботі.

Тема 3.Методологія, процес та методи соціальної роботи.

Послідовність втручання соціального працівника в ситуацію клієнта. Підходи до визначення процесу соціальної роботи у зарубіжній літературі. Соціологічні, організаційно-розпорядницькі, психологічні та актуальні методи соціальної роботи. Технології та форми соціальної роботи. Відмінності між різними рівнями (формами) соціальної роботи. Стратегії втручання (інтервенції) у соціальній роботі.

Тема 4.Правові засади соціальної роботи.

Нормативно-правові акти, що регулюють соціальну роботу в Україні. Коментарі деяких статей Конституції України, Загальної декларації прав людини та інших нормативно-правових документів. Правове регулювання соціальної роботи за кордоном. Ліцензування та регулювання щодо надання соціальних послуг. Форми участі громадян у житті територіальної громади, передбачені українським законодавством. Органи самоорганізації населення.

Тема 5.Кваліфікаційна характеристика соціального працівника.

Завдання та структура особистісного потенціалу соціального працівника. Професійно-обумовлені особистісні якості соціального працівника. Концептуальні основи особистості соціального працівника як суб'єкта діяльності. Професійні та особистісні вимоги до соціального працівника. Взаємозв'язок між професійними та духовно-моральними якостями соціального працівника. Професійні ролі соціального працівника та їхня класифікація. Практичні, посередницькі та адміністративні ролі соціальних працівників. Ролі, пов'язані з аналізом соціальної політики та розвитком соціальних систем.

Тема 6. Особливості відносин між соціальними працівниками та клієнтами соціальної роботи.

Особливості статусу клієнта соціальної роботи. Орієнтація на потреби та ресурси клієнтів. Соціальне виключення і дискримінація клієнтів. Явища набутої безпорадності та госпіталізму. Права клієнтів і принцип активізації.

Тема 7. Спілкування соціальних працівників і клієнтів соціальної роботи.

Структура та особливості професійного спілкування у соціальній роботі. Комунікативний аспект спілкування у соціальній роботі. Характеристика моделей комунікації. Етапи спілкування безпроблемної взаємодії. Механізми соціальної перцепції як способи порозуміння та оцінки іншої людини. Рівні емпатійного спілкування. Взаємодія та міжособистісне розуміння у процесі професійного спілкування. Деформації у спілкуванні. Подолання конфліктних ситуацій.

Тема 8. Індивідуальна соціальна робота з клієнтом.

Індивідуальна робота як метод соціальної роботи. Ведення випадку як традиційний метод соціальної роботи. Первинне оцінювання становища клієнта. Індивідуальне консультування як стратегія втручання в соціальній роботі. Представництво інтересів клієнта і направлення до соціальних служб. Ведення професійних записів.

Тема 9. Групова соціальна робота.

Групова робота як метод соціальної роботи. Особливості групової роботи з різними групами клієнтів. Груповий процес, різновиди груп і терапевтичні ефекти групи. Підготовка та проведення групової роботи. Робота груп самодопомоги.

Тема 10. Соціальна робота в громаді.

Соціальна робота в громаді як метод соціальної роботи. Визначення громади. Методи та моделі роботи з громадою. Робота щодо розвитку громади. Організація догляду в громаді.

Тема 11. Застосування теорій у практичній соціальній роботі
Взаємозв'язок теорії та практики соціальної роботи. Еволюція теорій та моделей соціальної роботи. Класифікації теорій та моделей соціальної роботи.

Тема 12. Психодинамічна модель соціальної роботи Сутність психодинамічної моделі соціальної роботи. Аспекти розгляду психоаналізу. Особливості сучасного психоаналізу. Специфіка використання психодинамічного підходу під час роботи з різними групами клієнтів.

Тема 13. Когнітивно-біхевіористська модель соціальної роботи
Особливості когнітивно-біхевіористської моделі соціальної роботи. Основні терапевтичні підходи біхевіористської теорії. Техніки соціального моделювання та біхевіористської оцінки проблем клієнта. Особливості когнітивної психології та концепцій.

Тема 14. Гуманістично-екзистенційна модель соціальної роботи

Сутність гуманістично-екзистенційної моделі соціальної роботи. Умови для росту та реінтеграції клієнта за Роджерсом. Прагнення до самоактуалізації (Маслоу). Концепція гештальт-терапії (Перлз). Основні цілі

психологічного консультування (Мей). Фундатори екзистенційної психотерапії.

Тема 15. Системна модель соціальної роботи

Особливості системної моделі соціальної роботи. Базисні системи соціальної роботи. Застосування теорії систем у соціальній роботі.

Тема 16. Соціально-екологічна модель соціальної роботи

Сутність соціально-екологічної моделі соціальної роботи. Основні концепції екологічного підходу. Характеристика методів та моделей екологічного підходу.

Тема 17. Соціально-радикальна модель соціальної роботи

Особливості соціально-радикальної моделі соціальної роботи. Марксистські підходи до соціальної роботи. Складові радикальної практики соціальної роботи. Сучасні радикальні підходи до соціальної роботи.

Тема 18. Теорія ролей та стигматизації

Сутність теорії ролей у соціальній роботі. Класифікація та набір ролей. Міжрольові та рольові конфлікти. Стратегії зменшення рольових конфліктів. Соціальні очікування, стигматизація та дискримінація.

Тема 19. Теорія кризового втручання

Особливості теорії кризового втручання для практики соціальної роботи. Характеристика положень, на яких базується теоретична основа кризового втручання. Доцільність застосування та характеристика кризового втручання. Кризове консультування та інтенсивний догляд (опіка).

Тема 20. Модель соціальної роботи, зосереджена на завданні

Сутність моделі соціальної роботи, зосередженої на завданні. Характеристика основних стадій моделі, зосередженої на завданні. Практика застосування моделі, зосередженої на завданні.

Тема 21. Модель сімейної терапії

Особливості моделі сімейної терапії. Концепції розвитку сімейної терапії. Сучасні напрями сімейної терапії. Критерії оцінювання сімейної ситуації. Техніки створення нової терапевтичної реальності.

Тема 22. Модель психосоціальної терапії

Сутність моделі психосоціальної терапії. Модель психосоціальної терапії як модифікація балансу сил щодо поведінки або спогадів. Практика застосування моделі психосоціальної терапії.

Тема 23. Соціально-педагогічна модель соціальної роботи

Особливості соціально-педагогічної моделі соціальної роботи. Соціалізація як базова категорія соціально-педагогічної моделі соціальної роботи. Практика здійснення соціального виховання. Технології та методи соціально-педагогічної моделі соціальної роботи.

Запитання для підготовки з модулю «Теорія соціальної роботи»

1. Соціальна робота як сфера наукового знання. Сутність соціальної роботи як науки.
2. Історичний аспект формування традицій доброчинності в Україні.
3. Об'єкти та суб'єкти соціальної роботи.
4. Функції, структура та рівні соціальної роботи.
5. Закономірності та принципи соціальної роботи.
6. Сутність змісту соціальної роботи як професійної практичної діяльності.
7. Нормативно-правові акти, що регулюють соціальну роботу в Україні.
8. Міжнародні етичні стандарти соціальної роботи.
9. Основні положення Етичного кодексу спеціалістів із соціальної роботи України.
10. Професійні та особистісні вимоги до соціального працівника.
11. Особливості етики соціальної роботи. Емпатія як провідна етична категорія.
12. Професійні ролі соціального працівника та їх класифікація.
13. Поняття клієнт соціальної роботи. Особливості статусу клієнта соціальної роботи.
14. Права клієнта соціальної роботи. Потреби та ресурси клієнтів.
15. Соціальне виключення і дискримінація клієнтів соціальної роботи.
16. Соціальна інфраструктура та її вплив на сутність соціальної роботи.
17. Загальна характеристика системи соціального захисту в Україні.
18. Систему органів соціального захисту населення в Україні.
19. Особливості діяльності організацій і установ щодо соціальної роботи з різними категоріями населення.
20. Зміст волонтерської соціальної роботи.
21. Значення діяльності громадських організацій, благодійних організацій, фондів в соціальної сфері.
22. Структура та особливості професійного спілкування у соціальній роботі.
23. Соціальна перцепція як засіб порозуміння та оцінки іншої людини. Механізми соціальної перцепції.
24. Сутність методів індивідуальної соціальної роботи з випадком.
25. Особливості групової соціальної роботи з різними групами клієнтів.
26. Соціальна робота в громаді як метод соціальної роботи.

27. Особливості системної моделі соціальної роботи та застосування у соціальній роботі.
28. Основні концепції екологічного підходу.
29. Характеристика методів та моделей екологічного підходу.
30. Особливості соціально-радикальної моделі соціальної роботи.
- Складові радикальної практики соціальної роботи
31. Сутність психодинамічної моделі соціальної роботи
32. Особливості когнітивно-біхевіористської моделі соціальної роботи.
33. Сутність гуманістично-екзистенційної моделі соціальної роботи.
34. Сутність теорії ролей у соціальній роботі. Між рольові та рольові конфлікти.
35. Соціальні очікування, стигматизація та дискримінація.
36. Особливості теорії кризового втручання для практики соціальної роботи. Доцільність застосування кризового втручання.
37. Сутність моделі соціальної роботи, зосередженої на завданні.
- Основні стадії моделі, зосередженої на завданні.
38. Особливості моделі сімейної терапії.
39. Сутність моделі психосоціальної терапії. Практика застосування моделі психосоціальної терапії.
40. Особливості соціально-педагогічної моделі соціальної роботи.
41. Соціалізацію як базова категорія соціально-педагогічної моделі соціальної роботи.

1.2. «Методика та технології соціальної роботи»

Тема 1. Роль соціальної технологізації в оптимізації соціальної сфери

Соціальна технологізація як процес оптимізації сучасної соціальної дійсності. Сутність соціальних технологій. Впровадження соціальних технологій. Багатоманітність та класифікація соціальних технологій.

Тема 2. Технологія соціальної роботи як галузь соціальних технологій

Сутність технології соціальної роботи. Класифікація технологій в соціальній роботі. Функції технологій соціальної роботи.

Тема 3. Соціальна діагностика в технологіях соціальної роботи

Сутність і характеристика соціальної діагностики. Принципи соціальної діагностики. Діагностичні методи в соціальній роботі. Етапи та особливості технологій діагностики.

Тема 4. Технологія соціальної експертизи

Поняття соціальної експертизи. Організаційні моделі соціальної експертизи. Етапи роботи експертів при використанні різних моделей експертизи.

Тема 5. Технології проектування в соціальній роботі

Соціальне проектування як конструювання соціальної дійсності. Етапи соціального проектування. Стратегії проектної діяльності. Методи і методики соціального проектування.

Тема 6. Технології соціального передбачення

Технології прогнозування. Технології моделювання.

Тема 7. Технології соціальної профілактики та адаптації

Сутність соціальної профілактики. Технології профілактики. Сутність соціальної адаптації, дезадаптації та переадаптації. Технології адаптації.

Тема 8. Технології соціальної реабілітації та терапії

Технології реабілітації. Технології терапії.

Тема 9. Технології групової роботи

Сутність групової роботи. Організація і етапи групової роботи. Методи і прийоми групової роботи. Організація груп взаємодопомоги.

Тема 10. Технології консультування та посередництва

Сутність технології консультування. Вимоги до соціального працівника як консультанта. Типи і види консультування. Консультування окремих категорій клієнтів. Технологія посередництва.

Тема 11. Технології зв'язку з громадськістю

Сутність технології паблікрейлешнз (ПР). Технології зв'язку з громадськістю в практиці соціальної роботи.

Тема 12. Соціологічні технології в соціальній роботі

Взаємозв'язок соціології та соціальної роботи. Технологія моніторингу системи соціального обслуговування. Ознаки соціологічного мислення соціальних працівників.

Тема 13. Соціально-педагогічні технології в соціальній роботі

Соціально-педагогічна компетентність спеціаліста з соціальної роботи. Соціально-педагогічна технологія. Педагогічні методи і технології в соціальній роботі.

Тема 15. Психологічні технології в соціальній роботі

Сутність і значення психології в соціальній практиці. Характеристика і специфіка застосування психологічних методів у соціальній роботі.

Тема 16. Технологія соціального захисту населення

Сутність категорії «соціальний захист». Методи і технології соціального захисту (підтримки) населення в сучасних умовах. Технології соціального захисту та підтримки безробітних.

Тема 17. Виникнення і розвиток методології соціальної роботи

Зародження методології соціальної роботи. Розвиток індивідуального, групового та обцинного методів соціальної роботи. Зміни в існуючих і виникнення нових методів соціальної роботи. Еволюція методів соціальної роботи за кордоном.

Тема 18. Сучасні методи соціальної роботи

Специфіка методології соціальної роботи. Методи і технології соціальної роботи. Спеціальні методи соціальної роботи..

Тема 19. Прикладні методики індивідуального та групового консультування

Індивідуальне консультування клієнтів з проблемами в спілкуванні. Індивідуальне консультування клієнтів в стані стресу з приводу втрати роботи. Індивідуальне консультування клієнтів з фобіями. Індивідуальне консультування, спрямоване на профілактику депресивного стану та суїцидальних намірів. Специфіка групової психотерапії.

Тема 20. Комбінація арт-терапії з іншими формами терапії творчістю.

Історичний аспект арт-терапії. Сутність поняття «арт-терапія». Види арт-терапії: Лялькотерапія. Казкотерапія. Пісочна терапія. Кольоротерапія. Сміхотерапія. Кінезотерапія.

Тема 21. Використання методик ігрової терапії при роботі з дітьми

Основні напрями ігрової терапії. Функції ігрової терапії та ігротерапевта. Побудова ігрового заняття.

Запитання для підготовки з «Методика та технології соціальної роботи»

1. Сутність технології соціальної роботи. Компоненти та етапи технологічного процесу
2. Соціальна діагностика в технологіях соціальної роботи
3. Діагностичні методи в соціальній роботі
4. Методика діагностика середовища та її значущість для соціального працівника
5. Технологія соціальної експертизи
6. Технології проектування в соціальній роботі
7. Методи і методики соціального проектування
8. Технології соціального передбачення. Прогнозування та моделювання.
9. Технології соціальної профілактики
10. Система методів соціальної профілактики
11. Проблеми та негативні явища які можуть виступати предметом соціальної профілактики.
12. Адаптивні процеси та адаптивні технології в соціальній роботі
13. Основні характеристики стану соціальної дезадаптації людини
14. Технології соціальної реабілітації. Сутність соціальної реабілітації
15. Категорії осіб і соціальних груп, що можуть стати об'єктом соціальної реабілітації.

16. Соціальна терапія та методи її здійснення. Необхідність використання в соціальній роботі технологій терапії.
17. Технології групової роботи. Організація і етапи групової роботи.
18. Методи і прийоми групової роботи. Організація груп взаємодопомоги
19. Консультування як технологія соціальної роботи
20. Основні вимоги до проведення консультацій та особи консультанта
21. Технології консультування окремих груп клієнтів
22. Сутність технології посередництва.
23. Сутність технології паблік рилейшнз (ПР).
24. Технології зв'язку з громадськістю в практиці соціальної роботи.
25. Соціологічні технології в соціальній роботі.
26. Соціально-педагогічні методи і технології в соціальній роботі.
27. Методи виховання в соціальній роботі.
28. Психологічні технології в соціальній роботі
29. Методи і технології соціального захисту (підтримки) населення в сучасних умовах.
30. Технології соціального захисту та підтримки безробітних.
31. Технології соціальної роботи, спрямовані на підтримку стабільності сім'ї.
32. Рівні технологій роботи з неблагополучною у виховному плані
33. Мета і завдання соціального патронажу
34. «Фостерінг» як метод соціальної роботи. Основні напрямки його організації.
35. Технології соціальної роботи з жінками в умовах сучасної України.
36. Технології соціальної роботи з людьми літнього та старого віку
37. Сутність технології соціальної опіки і піклування
38. Технології соціальної роботи з дезадаптованими дітьми і підлітками
39. Основні підходи у роботі соціального працівника з дезадаптованими підлітками.
40. Сутність технології соціальної опіки і піклування
41. Технології соціальної роботи з молоддю. Основні завдання центрів соціальних служб для молоді
42. Технології соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями та з сім'ями, які виховують дітей з інвалідністю.
43. Технології соціальної роботи з мігрантами, біженцями .
44. Технології соціальної роботи в пенітенціарній системі
45. Технології соціальної роботи з колишніми засудженими.
46. Соціальне обслуговування як система соціальних заходів.
47. Проаналізуйте зміст державного стандарту догляду вдома.
48. Проаналізуйте зміст державного стандарту денного догляду.

49. Проаналізуйте зміст державного стандарту соціальної послуги представництва інтересів.
50. Проаналізуйте зміст державного стандарту консультування.
51. Проаналізуйте зміст державного стандарту соціальної послуги посередництва (медіації).
52. Проаналізуйте зміст державного стандарту соціальної послуги кризового та екстреного втручання.
53. Проаналізуйте зміст державного стандарту соціальної адаптації.

1.3. «Право соціального забезпечення»

Тема 1. Соціальне забезпечення – основний напрямок соціальної політики держави, метод та система права соціального забезпечення

Поняття соціального забезпечення, соціального захисту, соціальної політики держави. Основні напрямки держави у сфері соціального забезпечення. Функції соціально-забезпечувальної держави.

Концепція реформи соціального забезпечення в Україні. Поняття, мета встановлення та принципи формування державних соціальних стандартів, державних соціальних гарантій, соціальних норм та нормативів. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт: поняття, значення.

Тема 2. Предмет, метод та система права соціального забезпечення

Соціально-забезпечувальні відносини та їх види в Україні. Відносини, що тісно пов'язані з соціально-забезпечувальними відносинами. Поняття та предмет права соціального забезпечення. Метод права соціального забезпечення. Функції права соціального забезпечення. Система права соціального забезпечення. Загальні та особливі положення права соціального забезпечення. Підгалузі та інститути як елементи системи права соціального забезпечення

Тема 3. Правовідносини у сфері соціального забезпечення

Поняття та види соціально-забезпечувальних правовідносин. Соціально-забезпечувальні правовідносини, процедурні правовідносини, процесуальні правовідносини. Соціально-страхові правовідносини: поняття, особливості та види. Суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин: поняття, види, правосуб'єктність. Загальні суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин. Громадяни як суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин. Уповноважені державою органи та організації як суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин: державні органи, соціальні фонди, інші державні підприємства, організації та установи. Об'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин: пенсії, соціальні допомоги, соціальне обслуговування, соціальні пільги. Зміст соціально-забезпечувальних правовідносин. Юридичні факти, які зумовлюють виникнення, зміну чи припинення соціально-забезпечувальних

правовідносин. Поняття, ознаки та види стажу, як умови виникнення права на соціальне забезпечення.

Тема 4. Соціальні ризики

Поняття та правові ознаки соціального ризику. Класифікація соціальних ризиків. Непрацездатність як соціальний ризик. Види непрацездатності. Юридичні факти, що зумовлюють постійну непрацездатність. Поняття, ознаки та причини інвалідності. Поняття та порядок розслідування нещасного випадку на виробництві. Поняття та порядок розслідування професійного захворювання. Поняття, порядок встановлення та підтвердження тимчасової втрати працездатності. Поняття безробіття (часткового безробіття). Порядок визнання громадянина безробітним. Втрата годувальника як соціальний ризик. Поняття, критерії та порядок підтвердження малозабезпеченості. Співвідношення з бідністю. Межа бідності.

Тема 5. Державні соціальні стандарти та нормативи соціального забезпечення

Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії у сфері права соціального забезпечення. Базові державні соціальні гарантії. Прожитковий мінімум – базовий державний соціальний стандарт. Мінімальна заробітна плата та мінімальна пенсія за віком. Неоподаткований мінімум доходів громадян. Розміри державної соціальної допомоги та інших соціальних виплат. Законодавство України про соціальні стандарти та нормативи соціального забезпечення.

Тема 6. Організаційно-правові форми соціального забезпечення в Україні

Поняття, види та особливості організаційно-правових форм соціального забезпечення. Поняття соціального страхування, його види і організаційні засади. Відмінність соціального страхування від цивільно-правового договору страхування. Організація пенсійного страхування в Україні. Організація обов'язкового соціального страхування у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю та витратами, зумовленими народженням та похованням. Соціальне страхування на випадок безробіття. Соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності. Відповідальність платників обов'язкових страхових внесків за ухилення від реєстрації і сплати внесків. Асигнування з бюджету як організаційно-правова форма соціального забезпечення. Недержавні організаційно-правові форми соціального забезпечення.

Тема 7. Система страхового пенсійного забезпечення в Україні

Поняття, види та ознаки страхових пенсій. Пенсії за віком: загальна характеристика. Пільгові підстави на пенсію за віком. Пенсії в разі інвалідності: внаслідок нещасного випадку, інших випадків трудового каліцтва чи професійного захворювання; внаслідок загального захворювання. Пенсії в разі втрати годувальника. Порядок призначення та виплати пенсій.

Тема 8. Правове регулювання спеціальних пенсій в Україні

Поняття та правові ознаки державних пенсій. Пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ. Пенсійне забезпечення державних службовців. Пенсійне забезпечення посадових осіб органів місцевого самоврядування. Пенсійне забезпечення народних депутатів. Пенсійне забезпечення наукових (науково-педагогічних) працівників. Пенсійне забезпечення службових осіб прокуратури та суддів. Правове регулювання пенсій за особливі заслуги перед Україною. Пенсії особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Правове регулювання соціальних пенсій.

Тема 9. Страхові допомоги в Україні

Правові ознаки та види страхових допомог. Допомоги в разі тимчасової непрацездатності. Допомоги зумовлені народженням дитини. Допомоги у зв'язку з безробіттям. Страхові виплати у зв'язку з нещасним випадком і професійним захворюванням. Страхова допомога на поховання. Порядок призначення і виплати страхових допомог.

Тема 10. Державні соціальні допомоги в Україні

Поняття, ознаки та види державних соціальних допомог. Субсидії на житлово-комунальні послуги. Допомоги малозабезпеченим сім'ям. Допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам. Допомога на поховання як вид державної соціальної допомоги. Державні допомоги сім'ям з дітьми: допомога в разі вагітності та пологів; одноразова допомога при народженні дитини; допомога для догляду за дитиною; допомога на дітей, на дітей, які перебувають під опікою і піклуванням; допомога самотнім матерям. Порядок, призначення та виплати державних соціальних допомог.

Тема 11. Соціальні пільги

Поняття та ознаки соціальних пільг. Класифікація соціальних пільг. Соціальні пільги у сфері житлово-комунальних послуг. Медико-реабілітаційні соціальні пільги. Система транспортних соціальних пільг. Соціально-трудові пільги. Соціально-побутові пільги. Джерела фінансування соціальних пільг.

Проблеми реформування державної системи соціальних пільг в Україні.

Тема 12. Соціальне обслуговування

Поняття та принципи соціального обслуговування. Соціальні послуги, що надаються за рахунок коштів соціальних страхових фондів: загальна характеристика страхових послуг; страхові послуги у зв'язку з втратою працездатності; страхові послуги у зв'язку з втратою роботи; інші види страхових послуг. Соціальне обслуговування громадян похилого віку та самотніх непрацездатних громадян на дому. Стационарне соціальне обслуговування громадян похилого віку. Соціальне обслуговування дітей. Соціальна реабілітація та адаптація інвалідів. Санаторно-курортне лікування. Забезпечення протезно-ортопедичними виробами. Забезпечення засобами пересування.

**Запитання для підготовки
з дисципліни «Право соціального забезпечення»**

1. Предмет та метод права соціального забезпечення
2. Принципи та джерела права соціального забезпечення
3. Організаційно-правові форми соціального забезпечення
4. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування: поняття, особливості та види
5. Правовідносини соціального забезпечення: поняття та види
6. Суб'єкти та об'єкти правовідносин соціального забезпечення
7. Юридичні факти в соціально-забезпечувальних правовідносинах
8. Трудовий та страховий стаж. Поняття та види трудового стажу. Загальний та спеціальний трудовий стаж.
9. Поняття та ознаки соціальних ризиків
10. Страховий ризик та страховий випадок
11. Безробіття як соціальний ризик.
12. Малозабезпеченість як соціальний ризик.
13. Втрата працездатності як соціальний ризик.
14. Інвалідність як соціальний ризик.
15. Професійне захворювання як соціальний ризик.
16. Тимчасова втрата працездатності як соціальний ризик.
17. Втрата годувальника як соціальний ризик
18. Державні органи як суб'єкти права соціального забезпечення
19. Фонд соціального страхування України.
20. Фонд соціального страхування України на випадок безробіття
21. Пенсійний фонд України
22. Основні державні соціальні стандарти та гарантії в Україні
23. Мінімальна заробітна плата та мінімальні пенсія в Україні
24. Прожитковий мінімум для основних соціальних і демографічних груп населення в Україні.
25. Прожитковий мінімум для сім'ї в Україні
26. Поняття та види соціальних допоміг.
27. Страхові допомоги: поняття ознаки та види.
28. Підстави та умови надання допомоги по безробіттю
29. Страхова допомога по тимчасовій непрацездатності
30. Страхова допомога по вагітності та пологах
31. Страхова допомога, що надається потерпілому від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.
32. Страхові допомоги сім'ї потерпілого від нещасного випадку на виробництві чи професійного захворювання у випадку його смерті.
33. Державні соціальні допомоги: поняття, ознаки та види.
34. Державна допомога особам, які не мають права на пенсії, та інвалідам

35. Соціальна допомога інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам в Україні
36. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям
37. Державні допомоги сім'ям з дітьми
38. Державна соціальна допомога у зв'язку з вагітністю та пологами
39. Соціальна допомога при народженні дитини в Україні
40. Соціальна допомога сім'ям з дітьми в Україні
41. Державна соціальна допомога у зв'язку з вагітністю та пологами в Україні
42. Державна соціальна допомога при народженні дитини
43. Державна соціальна допомога при усиновленні дитини
44. Державна соціальна допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування
45. Державна соціальна допомога одиноким матерям
46. Державні соціальні допомоги особам, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС
47. Пенсійна система в Україні та її структура.
48. Поняття та види пенсій в Україні
49. Недержавне пенсійне забезпечення
50. Поняття та види соціальних послуг
51. Поняття та види соціальних пільг. Система пільг в Україні. Пільги для учасників бойових дій.
52. Конституція України про соціальні права людини і громадянина
53. Закон України «Про соціальні стандарти та державні соціальні гарантії».
54. Закон України «Про прожитковий мінімум».
55. Закон України «Про соціальні послуги».
56. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю».
57. Закон України «Про охорону дитинства».
58. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».
59. Закон України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей».
60. Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей».
61. Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми».
62. Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям»
63. Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні».
64. Закон України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю».

65. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні».
66. Закон України «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».
67. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».
68. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття».
69. Закон України «Про зайнятість населення».
70. Закон України «Про пенсійне забезпечення».
71. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».
72. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення».
73. Закон «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю».
74. Закон України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».
75. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».
76. Закон України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні».
77. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».
78. Закон України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей які живуть з ВІЛ».
79. Закон України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк».

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЇ

Атестацію здобувачів фахової передвищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота здійснює екзаменаційна комісія у формі кваліфікаційного іспиту.

Екзаменаційна комісія створюється у встановленому порядку відповідно до Положення про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова та відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж ОНУ імені І. І. Мечникова», .

Атестація здобувачів фахової передвищої освіти проводиться державною мовою, відкрито і гласно.

До атестації допускаються випускники, які повністю виконали навчальний план.

Рішенням екзаменаційної комісії випускникам, які найбільш відзначились у вирішенні задач діяльності, передбачених ОПП, може бути виданий диплом фахового молодшого бакалавра з соціальної роботи «З ВІДЗНАКОЮ».

Екзаменаційний білет складається із 3-х питань. Зразок білету кваліфікаційного іспиту наведений у Додатку А.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Шкала оцінювання знань студентів є такою:

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінки за національною шкалою
		екзамен
90-100	A	відмінно
85-89	B	добре
75-84	C	
70-74	D	задовільно
60-69	E	
35-59	FX	незадовільно
1-34	F	

Встановлені критерії оцінювання достатності знань студентів при атестації є такими:

Бали	Критерії оцінювання
90 - 100 «Відмінно»	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Студент показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.
75 - 89 «Добре»	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальних дисциплін, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Студент питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, може мати місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення студента до фактів.
60 - 74 «Задовільно»	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.
1 - 59 «Незадовільно»	Оцінюється завдання, що не виконане, або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Студент виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях припущені суттєві помилки.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Борисова Ю. В. Посібник до вивчення дисципліни «Теорія соціальної роботи». Д.: РВВ ДНУ, 2015. 24 с.
2. Бриль М., Врублевський О., Данчева О., Сеїтосманов А., Чубаров Е. Успішна територіальна громада: будуємо разом. Харків: Фактор, 2018. 128 с
3. Вступ до соціальної роботи: Навчальний посібник для студентів ВНЗ / За ред. Т.В. Семигіної, І.І. Миговича. К.: Академвидав, 2015. 304 с.
4. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики. Суми: Сумський державний університет, 2019.
5. Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. Соціальна робота: теорія і практика: Підручник. Київ: Каравела, 2015.
6. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
7. Слосанська Г. І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи : монографія; Тернопіл. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль : Осадца Ю. В. [вид.], 2018. 381 с.
8. Теорії та методи соціальної роботи / За ред. Семигіної Т. В., Миговича І. І. Київ: Академвидав, 2005. 328 с

Додаткова

1. Про затвердження Етичного кодексу спеціалістів із соціальної роботи України: Наказ Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту від 9.9.2005 р. № 1965. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1965643-05>
2. Семигіна Т. В. Розвиток власних теорій соціальної роботи: глобальні тенденції // Розвивальний потенціал сучасної соціальної роботи: методологія та технології : м-ли IV Міжнар. наук.-практ. конф. (15–16 березня 2018 року, Київ) / За ред. Ю.М. Швалба. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2018. С. 90-94.
3. Семигіна Т. В. Розвиток у сучасній соціальній роботі підходів, орієнтованих на сильні сторони клієнтів. Paradigms of the Modern Educational Process: Opportunities and Challenges for Society (1st ed.). Dallas: Primedia eLaunch LLS, 2019. P. 96-105.
4. Семигіна Т. Міжнародна соціальна робота: глобальні пріоритети соціального розвитку і нове визначення соціальної роботи // Вісник АПСВ. 2015. № 1-2. С. 6-11.
5. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с. URL: https://www.researchgate.net/profile/TetyanaSemigina/publication/342003632_Sucasna_socialna_robota/links/5eddf6ae299bf1d20bd86768/Sucasna-socialna-robota.pdf
6. Соціальна робота в Україні: перші кроки / [під ред. В. Полтавця]. К.: Видавничий дім "KM Academia". С. 87-90.

Інформаційні ресурси

1. Офіційне інтернет представництво Президента України URL: <https://president.gov.ua/>
2. Офіційний вебпортал парламенту України URL: <https://www.rada.gov.ua/>
3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
4. Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи URL: <http://www.psyua.com.ua/>
5. Міністерство соціальної політики України. URL: <http://www.mlsp.gov.ua>
6. Google Академія Розділ «Соціальна робота». URL: <https://cutt.ly/VUzapUa>

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І.МЕЧНИКОВА

Форма №У-5.09

ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ОНУ імені І.І.МЕЧНИКОВА

Спеціальність 231 Соціальна робота

Кваліфікаційний іспит

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Соціальна робота як практична діяльність.
2. Основні технології соціальної роботи.
3. Ситуаційна задача №11 (додаток 1)

Затверджено на засіданні Педагогічної ради Фахового коледжу

Протокол № __ від _____ р.

Голова Педагогічної ради _____ Ольга НІКОГОСЯН